

Skjøtselsplan for Berger/Olav Brunborgs vei, Asker

Anders Thylén

Ekstrakt

På oppdrag for SKB Eiendom har BioFokus utarbeidet forslag til skjøtselsplan for planområdet Berger / Olav Brunborgs vei på Billingstad i Asker kommune. Blant målene i områdeplanen er å ivareta neselva og andre naturverdier. Det er kartlagt flere naturtypelokaliteter og viktig grønnstruktur i området. Området er delt inn i skjøtselssoner, og for hver sone er det formulert mål, mulige trusler mot naturverdiene og skjøtselstiltak.

Nøkkelord

Skjøtselsplan
Asker
Billingstad
Reguleringsplan
Lahaugen
Naturverdier
Neselva
Rødlistearter
Forvaltning
Skjøtsel

Omslag

FORSIDEBILDER
Øvre: Rødlistearten almebroddsopp på alm i lokalitet 1 (se kart i figur 2).
Midtre: Stor ask i lokalitet 3
Nedre: Jungel langs Neselva.
Alle foto: BioFokus.

LAYOUT
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-835-9

BioFokus-rapport 2020-9

Tittel

Skjøtselsplan for Berger/Olav Brunborgs vei, Asker

Forfatter

Anders Thylén

Dato

18.05.2020

Antall sider

26 sider

Refereres som

Thylén, A. 2020. Skjøtselsplan for Berger/Olav Brunborgs vei, Asker. BioFokusrapport 2020-9. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgivere

SKB Eiendom

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Andre BioFokus rapporter kan lastes ned fra:

<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO

Telefon 2295 8598

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Forord

Skjøtselsplanen er utarbeidet av BioFokus ved Anders Thylén, på oppdrag for utbygger SKB Eiendom. Arbeidet er utført i dialog med Astrid Humerfelt fra MAD arkitekter og Stine Bjar i Lala, som har hatt ansvar for reguleringsplanen med tilhørende dokumenter.

Planen bygger på utredning av naturmangfold for området, og er inspirert av tilsvarende skjøtselsplan for Vestre Billinstad tversover elva.

BioFokus ønsker å takke oppdragsgiver og samarbeidspartnere for godt samarbeid gjennom prosessen.

Oslo, 18. mai 2020

Anders Thylén
BioFokus

Neselva, der kantskogen er som mest vill og best utviklet i nordre del av planområdet, kun et tiotalls meter fra Olav Brunborgs vei. Foto: Anders Thylén.

Sammendrag

I forbindelse med reguleringsplan for Berger/Olav Brunborgs vei på vestre Billingstad har kommunen stilt krav til utarbeidelse av skjøtselsplan for å ivareta naturverdiene i området. Det er gjennomført en kartlegging av naturmangfold som grunnlag for reguleringsplanen og skjøtselsplanen.

Skjøtselsplanen gir konkrete føringer for hvordan området skal skjøttes over tid for å ivareta naturverdiene. Skjøtselsplanen omfatter det som i områdeplanen er regulert til «Naturområde grønnstruktur» og andre arealer som utgjør grønnstrukturen i området. Skjøtselsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel for både planmyndigheten (kommunen), og for grunneierne som har ansvar for skjøtselen av området.

Neselva med kantskoger er områdets viktigste naturverdi. Kantskogene er viktige for rødlistearter og elva fungerer bl.a. som gyteelv for laks og sjørørret. Det er i tillegg flere store gamle trær og et mindre skogholt som er registrert som enten verdifull naturtype eller viktig grønnstrukturelement.

Med bakgrunn i dette er det formulert følgende hovedmål for skjøtselsplanen:

Neselva med kantsoner skal bevares mest mulig intakt og urørt som et fungerende økosystem, drevet av naturlige prosesser og med tilhørende rike arts mangfold på land og i ferskvann.

Naturtypelokaliteter og andre viktige naturelementer i området, herunder løvskogsholt og store trær, skal ivaretas for å opprettholde et rikt natur- og arts mangfold.

Mest mulig av eksisterende naturelementer- og strukturer, herunder terreng, knauser, trær og annen vegetasjon, ivaretas for å opprettholde naturlige økosystemtjenester.

I skjøtselsområdet skal det legges til rette for at arts mangfoldet kan opprettholdes minimum på dagens nivå.

Området er delt inn i fire skjøtselssoner. For hver sone og for området generelt er det formulert konkrete bevaringsmål, trusler og tiltak.

Blant de viktigste tiltakene er å luke/bekjempe fremmede arter, å rydde løvoppslag og kratt rundt de store trærne og å pleie noen nye trær som skal få vokse seg gamle og store. Det er også foreslått å etablere og skjøtte en slåttemark i området.

Innhold

FORORD.....	3
SAMMENDRAG	4
1 INNLEDNING	6
1.1 BAKGRUNN	6
1.2 OM SKJØTSELSPLANEN.....	6
2 OMRÅDEBESKRIVELSE	8
2.1 NATURGRUNNLAG OG EKSISTERENDE BRUK	8
2.2 NATURTYPER	8
2.3 ARTSMANGFOLD	10
<i>Planter, lav og sopp</i>	<i>10</i>
<i>Fauna.....</i>	<i>10</i>
2.4 FREMMEDE ARTER	10
3 MÅL	11
4 SKJØTSEL OG HENSYN	12
4.1 INNDELING I SKJØTSELSSONER.....	12
4.2 GENERELT FOR ALLE SKJØTSELSOMRÅDENE.....	14
4.3 SONE 1. NESELVA MED KANTSONER	14
4.4 SONE 2. NESELVA SØRØST	16
4.5 SONE 3. LØVSKOGSHOLT	17
4.6 SONE 4. STORE FRITTSTÅENDE TRÆR	17
4.7 ØVRIG NATUR.....	19
4.8 INFORMASJON	20
4.9 OPPSYN OG OPPFØLGING	20
5 TILTAKSPLAN	21
6 REFERANSER	22
BILDER	24

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

På vestre del av Billingstadsletta, inntil Neselva, arbeides det med reguleringsplan for å transformere området Berger/Olav Brunborgs vei fra stor grad av industri og næring til et attraktivt og helhetlig boligområde. Området har i dag stor andel næringsbygg, og et par eldre eneboliger. Neselva med kantsoner, som er et svært verdifullt naturområde, utgjør grensa for planområdet i sørvest. Neselva er i kommunedelplan for Holmen-Slependen avsatt til hensynsområde grønnstruktur. I reguleringsplanen for Berger/Olav Brunborgs vei er Neselva med kantsoner avsatt som Naturområde – grønnstruktur og sikret som hensynssone bevaring naturmiljø (H560).

Det ble i 2019 utført en kartlegging av naturmangfold som grunnlag for reguleringsplanen og skjøtselsplanen (Thylén og Brynjulvsrud 2019). Her er det kartlagt ytterligere noen arealer som inngår i hensynssone naturmiljø i reguleringsplanen.

Et av målene i reguleringsplanen er å forsterke Neselva som natur- og rekreasjonskvalitet. Artsmangfold og liv i elva skal ivaretas og om mulig styrkes. I henhold til krav fra kommunen og reguleringsbestemmelsene skal det lages en skjøtselsplan for naturmangfold, for å ivareta og om mulig øke naturverdiene for fremtiden.

1.2 Om skjøtselsplanen

Mange nye boliger og økt bruk av områdene vil innebære både slitasje på restområdene av natur, og en risiko for uforutsette hendelser/tiltak i etterkant av utbyggingen som kan skade naturen. Reguleringsplan med naturmiljøutredning har avdekket behov for forvaltningstiltak som sikrer naturverdiene i området, ikke bare i plan - og utbyggingsfasen, men også på lenger sikt. Denne skjøtselsplanen gir konkrete føringer for hvordan området skal skjøttes over tid. Skjøtselsplanen omfatter hverken føringer for utforming eller tiltak i anleggsfasen, som følges opp i egne dokumenter.

Skjøtselsplanen omfatter det som i områdeplanen for Berger/Olav Brunborgs vei er regulert til «Naturområde grønnstruktur» og til dels også andre arealer som utgjør den småskala grønnstrukturen i området. Dokumentet inneholder hovedmål for skjøtselen, og en gjennomgang av ulike skjøtselsområder med bevaringsmål og skjøtselstiltak.

Skjøtselsplanen er utarbeidet innenfor rammene av områdeplanen, og er godkjent av kommunen. Skjøtselsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel for både planmyndigheten (kommunen), og for grunneierne som har ansvar for skjøtselen av området. Skjøtselsplanen skal være et aktivt dokument og tilgjengelig for områdets beboere som del av områdets vedtekter. Den skal innarbeides i drifts – og vedlikeholdsmanualen for uteområdene eller følge som vedlegg til denne.

Skjøtselsplanen skal gjelde fra godkjenningsdato. Det vil trolig være hensiktsmessig å oppdatere planen med ca. 10 års mellomrom. Etter 10 år ser man bedre effektene av utbyggingen og bruken av områdene. Skjøtselsplanen kan revideres etter kortere tid dersom det oppstår behov for dette. Overvåking av utviklingen er også viktig, og skal ligge til grunn for å evaluere og eventuelt korrigere tiltakene underveis. Alle revisjoner skal godkjennes av kommunen som plan - og bygningsmyndighet. Tiltak som ikke er i tråd med skjøtselsplanen er søknadspliktige til Plan - og bygningsmyndigheten.

Figur 1: Utkast til landskapsplan for planområdet. Fra Lala.

2 Områdebeskrivelse

2.1 Naturgrunnlag og eksisterende bruk

Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone og svakt oseanisk vegetasjonsseksjon (Moen 1998). Berggrunnen består i følge NGU (2020) av kalkstein og skifer. Berget viser seg et par steder på koller og i skjæringer i området, men er i hovedsak dekket av relativt tykke lag av marine løsmasseavsetninger, stedvis (Lahaugen) også fyllmasser. Langs områdets vestre kant skjærer Neselva gjennom løsmassene, og danner en tydelig bekkedal.

Langs Neselva vokser en kantskog, til stor del bestående av edelløvskog av ask, alm og spisslønn iblandet boreale løvtrær som bjørk, gråor, osp, selje og hegg. I partier er det gråor-heggeskog. I nordre del er kantskogen forholdsvis bred, mens den lenger sør er smalere, og i noen partier kun består av en smal trerekke. Et par steder er deler av kantskogen ryddet i nyere tid. På haugen mellom Olav Brunborgs vei 15, 23 og 27 er det også partier med naturlig lågurt-edelløvskog, med bl.a. innslag av eik. Det er også en del frittstående trær i området.

Mye av området består ellers allerede i dag av bebyggelse, veier, opparbeidede hager, beplantninger og plener.

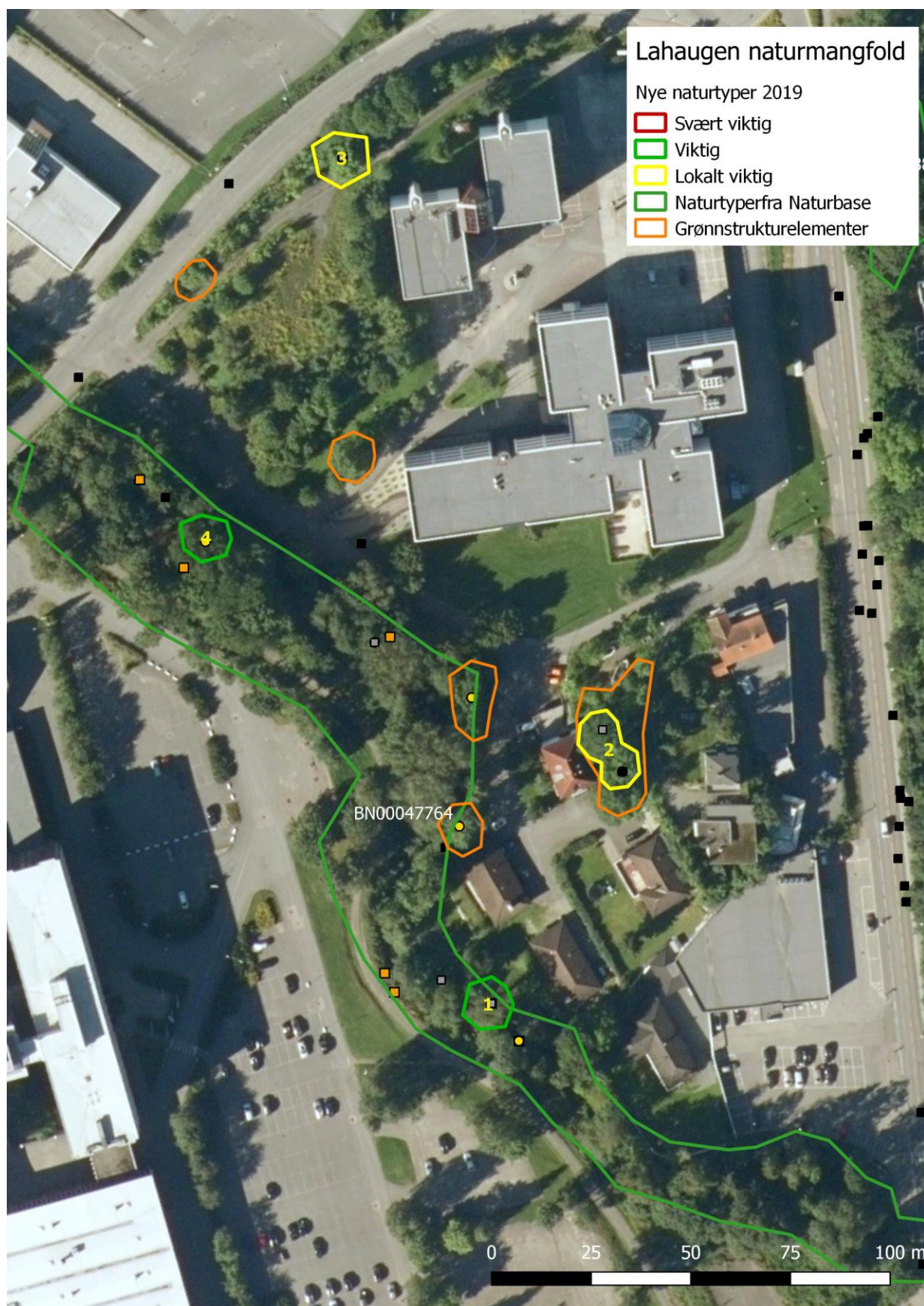
2.2 Naturtyper

Områdene ved Indre Oslofjord i Asker, Bærum og Oslo har spesielle naturkvaliteter i nasjonal sammenheng. Kalkrik berggrunn og varmt lokalklima har gjort at området er et «hotspot-miljø» for sørlige og varmekjære arter fra mange organismegrupper. Dette innebærer at også mindre rester av natur i denne regionen kan ha stor betydning for artsmangfoldet.

Neselva med kantskoger er områdets desidert viktigste naturverdi. Elva har betydning både som skognatur med rødlistearter, som gyteelv for laks og sjøørret, og som viltområde for fugl. I tillegg er det enkelte trær og mindre skogholt som er registrert som enten naturtype eller viktig grønnstrukturelement. Oversikt over alle kartlagte naturtyper vises i tabell 1. Alle naturverdier - naturtyper og viktig grønnstruktur - vises i figur 2.

Tabell 1: Naturtypelokaliteter i planområdet for, oppdatert i 2019.

Navn / nr	Data	Kommentarer
Neselva / BN00047764	Viktig bekkedrag. A-verdi	Avgrenser planområdet mot vest. Kantskog og sjøørettelv.
Olav Brunborgs vei SV / 1	Store gamle trær. Alm. B-verdi.	SV i planområdet, i kant mellom villatomt og Neselva
Lahaugen N / 2	Store gamle trær. Ask. C-verdi.	N i planområdet, kant mot Bergerveien.
Olav Brunborgs vei SV / 3	Store gamle trær. Eik. C-verdi.	S i planområdet, inne i bebyggelsen. Forskriftseik.
Neselva Ø / 4	Store gamle trær. Ask.	NV i planområdet, i kantskogen mot Neselva. Del av BN00047764

Figur 2: Registrerte naturverdier ved Olav Brunborgs vei. Rødlistearter vises som små guloransje

firkanter og gule prikker, mens fremmedarter vises som små svarte og grå firkanter. Oppdatert fra Thylén 2019.

2.3 Artsmangfold

Planter, lav og sopp

Edelløvskog er generelt en artsrik naturtype, med stort potensial for mange artsgrupper. Spesielt er mange arter knyttet til gamle trær og død ved. Treslagene alm og ask er begge rødlistet som sårbare (VU). På et almetre er det funnet de rødlistede artene bleikdoggnål (nær truet – NT) og almebroddsopp (sårbare – VU), som begge er knyttet til grove og gamle edelløvtrær. Ved elva vokser striglekrypmose (nær truet – NT) på steiner i elva.

Tabell 2. Rødlistearter av planter, lav og sopp funnet i tilknytning til planområdet ved Olav Brunborgs vei.

Artsgruppe	Latinsk navn	Norsk navn	RL	Kommentar
Moser	<i>Hygroamblystegium varium</i>	Striglekrypmose	NT	På steiner i elva, flere forekomster
Lav	<i>Sclerophora pallida</i>	Bleikdoggnål	NT	På alm i lok. 1
Sopp	<i>Hymenochaete ulmicola</i>	Almebroddsopp	VU	På alm i lok. 1
Karplanter	<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	VU	Flere steder langs elva og i byggesonen
	<i>Ulmus glabra</i>	Alm	VU	Lok. 1, flere steder langs elva og i skogholt

Fauna

Neselva med kantsoner er et viktig leveområde for fugler, bl.a. for spurvefugl og spetter, og andre dyr. Her hekker bl.a vintererle og fossefall. Elva med kantsoner har betydning som korridor for dyr til og fra fjorden.

Neselva er viktig for ferskvannsorganismer, og særlig anadrom fisk, altså vandreende laks og ørret. Bestanden av sjørret vurderes å være av regional betydning.

2.4 Fremmede arter

Fremmede arter som sprer seg fra hager m.m. kan i mange tilfeller ta over naturlige habitater og utkonkurrere hjemlige arter. Dette representerer en betydelig trussel for det biologiske mangfoldet. Fremmede arter er risikovurdert og kategorisert ut fra hvor stor økologisk risiko de medfører for de naturlige økosystemene og for naturlig forekommende arter. Svært høy risiko (SE) og høy risiko (HI) er de to kategoriene med størst økologisk risiko (Artsdatabanken 2020).

Langs elva forekommer kjempespringfrø spredt, og busker som snøbær, sibirkornell og skogskjegg. Kanadagullris m.fl. forekommer i byggesonen. Forekomster av fremmedarter

fremgår av tabell 3. I tillegg er det en del andre forekomster langs veien ved Billingstadsletta og rundt p-plassen ved Kiwi (Thylén 2019b).

Spesielt kjempespringfrø er et problem i området fordi den sprer seg langs elva, kan etablere seg i skygge i kantskogen, og kan lage svære bestander som utkonkurrerer andre arter.

Tabell 3: Forekomster av fremmedarter i planområdet ved Lahaugen.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Risiko-kategori	Kommentar
<i>Amelanchier spicata</i>	Blåhegg	SE	Mot Bergerveien
<i>Aruncus dioicus</i>	Skogskjegg	SE	Et funn langs elva
<i>Impatiens glandulifera</i>	Kjempespringfrø	SE	Spredt langs elva
<i>Mahonia aquifolium</i>	Mahonie	PH	Skogholtet ved lok. 2.
<i>Solidago canadensis</i>	Kanadagullris	SE	Grusareal i nord
<i>Swida alba</i>	Sibirkornell	HI	Langs elva i sør
<i>Symphoricarpus albus</i>	Snøbær	HI	Flere steder i bebyggelsen og langs elva
<i>Vinca minor</i>	Gravmyrt	SE	Skogholtet ved lok. 2.

3 Mål

Forvaltningen av natur- og landskapssonene tar utgangspunkt i reguleringsplanen med tilhørende dokumenter og rapporter, herunder kvalitetsprogrammet. Planens hensikt er å skape et tettbebygd urbant miljø med alle behov som følger av det, samtidig som artsmangfold og naturkvaliteter langs Neselva og på de grønne kollene skal ivaretas. Med bakgrunn i dette er det formulert følgende hovedmål for skjøtelsesplanen:

Neselva med kantsoner skal bevares mest mulig intakt og urørt som et fungerende økosystem, drevet av naturlige prosesser og med tilhørende rike artsmangfold på land og i ferskvann.

Naturtypelokaliteter og andre viktige naturelementer i området, herunder løvskogsholt og store trær, skal ivaretas for å opprettholde et rikt natur- og artsmangfold.

Mest mulig av eksisterende naturelementer- og strukturer, herunder terreng, knauser, trær og annen vegetasjon, ivaretas for å opprettholde naturlige økosystemtjenester.

I skjøtelsesområdet skal det legges til rette for at artsmangfoldet kan opprettholdes minimum på dagens nivå.

For å bidra til hovedmålene er det formulert konkrete bevaringsmål for de enkelte skjøtselssonene og generelt. Disse er redegjort for i kapittel 4.

4 Skjøtsel og hensyn

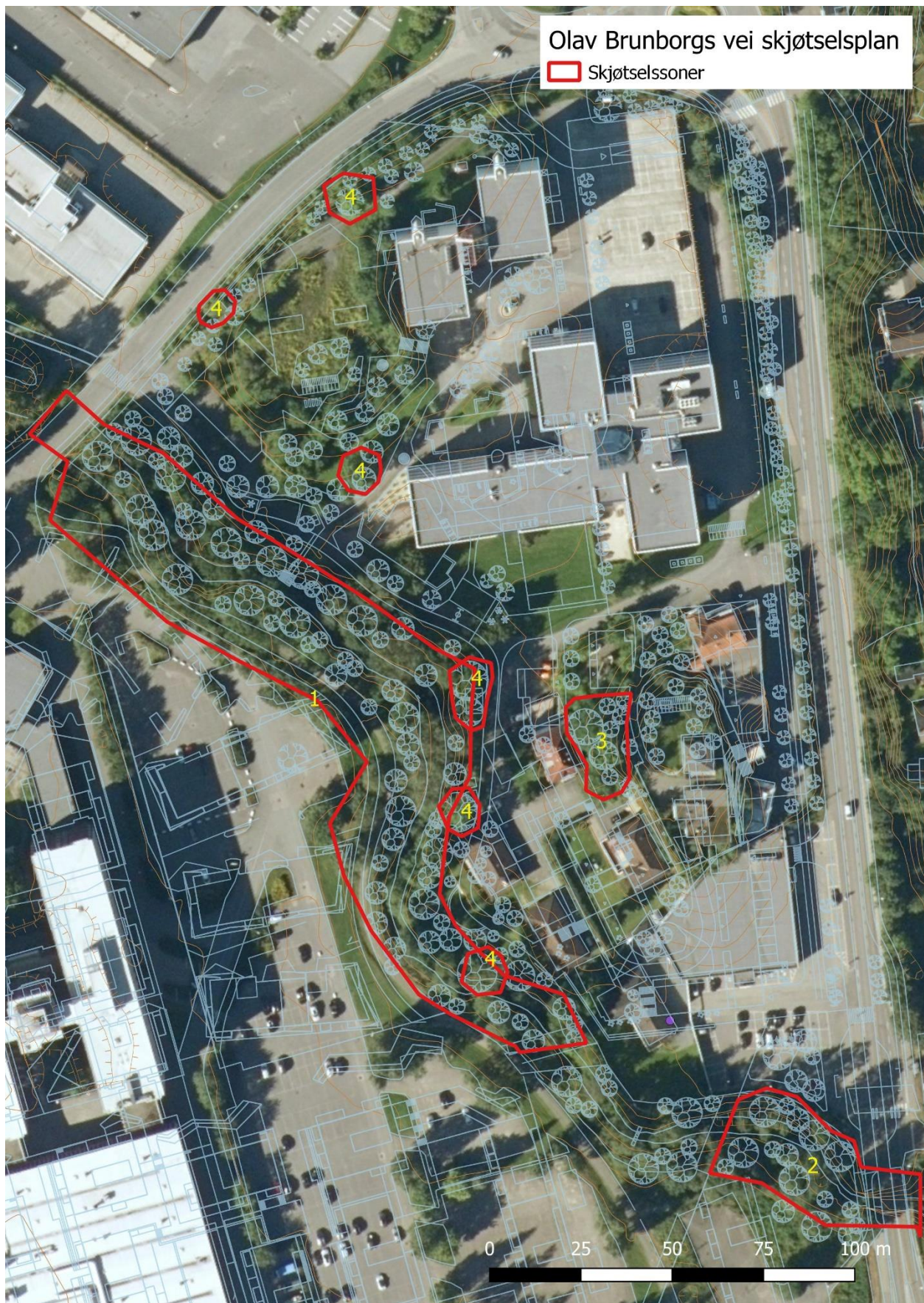
4.1 Inndeling i skjøtselssoner

Skjøtselsplanen omfatter flere forskjellige naturtyper som har ulike behov for forvaltning. Skogarealene med naturverdier knyttet til urørthet er mest sårbare for bruk og slitasje, mens natur/kulturarealer som skal ha en mer åpen vegetasjon (eng/åpen kalkmark) kan ha en viss nytte av ferdsel.

Området vil også ha mange brukere med sine interesser. Noen eksempler på brukerinteresser kan være beboere med ønske om utsyn og sol, beplantning og urbanisering av naturarealene, lek og friluftsliv, og sentrumsfunksjoner med mye ferdsel.

Det er viktig å finne en god balanse mellom disse hensynene i hvert enkelt delområde. Det er derfor definert fem skjøtselsområder (se figur nedenfor) som er omtalt hver for seg. Inndelingen i skjøtselsområder baserer seg på dagens kunnskap om naturverdier, trusler og effektive tiltak, og vil kunne endre seg. En del tiltak gjelder generelt uansett sone, og behandles under under kap. 4.1. Dette gjelder for eksempel bekjempelse av fremmede arter.

For hver sone er det formulert konkrete bevaringsmål, hovedtrekkene i naturverdi og trusler mot arts mangfoldet, og det er angitt tiltak.

Figur 3: Oversikt over skjøtselssoner/hensynsarealer i forhold til planlagt utbygging. For sone 1 og 2 er kantskogen på begge sider av elva inntegnet. Ansvar og tiltak i denne planen gjelder kun østsiden.

4.2 Generelt for alle skjøtelsesområdene

Mål

Konkrete bevaringsmål som gjelder generelt for alle skjøtelsessonene:

- Fremmede arter med høy økologisk risiko (svartelistearter) skal ikke forekomme i natur- og landskapssonene.

Tiltak og hensyn

Følgende tiltak omfatter alle soner:

- Opprydding av eventuelt forekommende skrap, søppel, hageavfall etc. i og grensende til naturområdene. Det bør jo i utgangspunkt være lite av dette i driftsfasen. Kan gjøres årlig i forbindelse med dugnad.
- Bekjempelse av alle fremmede arter vurdert til høy eller svært høy økologisk risiko (Artsdatabanken 2018) i området (se kap. 2.4). Bekjempelse utføres manuelt av driftsselskap/sameie, evt. på dugnad. Metode for bekjempelse kan være forskjellig for de ulike artene, og for de fleste artene vil manuell fjerning ved at de trekkes eller graves opp være en god metode. Fjerning må gjøres før frøsetting og plantene leveres til godkjent mottak. Kjente forekomster bør besøkes flere ganger i løpet av sommeren, minimum en gang per måned i juni-september (russekål blomstrer tidlig) for å motvirke frøsetting og spredning av planter. Bekjempelsen av disse artene bør også utføres på nærliggende arealer inntil skjøtelsessonene for å unngå at de sprer seg inn.
- Det skal ikke tømmes hageavfall noe sted i naturområder (eller i området for øvrig). Dumping av hageavfall er en stor kilde til spredning av fremmede arter, og vil i tillegg ofte føre til annen forsøpling.
- Det skal ikke felles trær i skjøtelsessonene utover hva som er spesifisert i denne planen. Eventuell ny- eller reetablering av trær gjøres helst med naturlig suksesjon, men ved behov for planting brukes stedegne arter og planter av stedegen opprinnelse. Ved eventuell hogst av trær av sikkerhetsmessige årsaker må aldri ved, greiner eller stubber flises opp og fliset legges igjen i naturen. Slike hauger eller tepper av flis som blir lagt igjen vil kvele feltsjiktet rundt. På lang sikt vil det også bidra til økt gjødsling av bakken, og en mer ugrasspreget flora.

4.3 Sone 1. Neselva med kantsoner

Beskrivelse

Sonen består av bekkestreng og kantsonen (på østsiden av elva) med rik og produktiv løvskog, dominert av alm, ask og gråor. Kantskogen er i partier bred og relativt velutviklet med flersjiktet skog, gamle trær, død ved og en relativt rik og typisk edelløvskogsflora. Andre steder er kantskogen smalere og mer påvirket. I bekkwn ligger store steiner, som har spesiell moseflora. Bekken er et viktig leveområde for ørret og andre vannlevende organismer. Kantskogen er viktig også for livet i elva.

Trusler

Tiltak/hendelser som kan forringe naturverdiene er alle former for hogst og andre fysiske inngrep som kan påvirke skogen, elveleiet eller bunnforholdene i elven. I mindre partier er det fra tidligere hogd i skrenten mot elva, og her ligger en del hogstavfall, og det er oppslag av kratt og busker. Slitasje fra ferdsel og spredning av fremmede arter er andre trusler. Flere fremmede arter vokser i sonen og kan være i spredning.

Mål

Overordnet mål er å opprettholde et naturlig og mest mulig urørt elvekantområde styrt av naturlige prosesser, herunder erosjon og sedimentering i elva og naturlig skogdynamikk, med tilhørende rikt artsmangfold. Konkrete bevaringsmål:

- Opprettholde en naturlig elvebunn og elvekant som sikrer et rikt ferskvannsmiljø og fri passasje for anadrom fisk, til dels gode gyteforhold og et oppvekstområde for ørret
- Grove trær skal utvikles og død ved skal akkumuleres i området. Området skal ha gode leveforhold for typiske arter og enkelte vanligere rødlistearter knyttet til or-alm-askeskog.
- Restaurere skogsmark på arealer som er sterkt påvirket av hogst eller tidligere bruk.
- På et sted i den sørlige delen av sonen, der kantsonen per i dag er smal og sterkt påvirket, kan det legges til rette for en utsikker hvor folk kan få nærkontakt med elva (se figur 1). Forutsatt en enkel utforming, med fundamentering høyere opp i terrenget og svært begrenset fotavtrykk, samtidig som kantskogen restaureres og gjøres mer intakt rundt om, vil dette kunne gjøres uten større innvirkning på naturmiljøet. Flere slike utstikkere, i partier hvor kantskogen per i dag er bedre etablert, vil derimot ikke være i tråd med ovenstående mål for området.

Tiltak

- I denne sonen handler det mer om å unngå tiltak enn å gjøre tiltak. Dette er i stor grad fastsatt i reguleringsplanen. Hogst og fysiske inngrep skal unngås. Det må ikke merkes eller lages stier inn i området. Nærmest inntil gangvei er det noe åpning for begrenset skjøtsel Trær som tydelig risikerer å falle inn i områder regulert til bolig og samferdselsanlegg kan beskjæres eller felles, men felte stammer skal ligge igjen for å brytes ned i området. Iht. krav i reguleringsplanen settes det opp informasjonsskilt i kanten av området for å gi beboere kunnskap om den sårbare naturen og de sjeldne artene som finnes der.
- I kantskogen er det særlig viktig å bekjempe fremmede arter uten å skade annen vegetasjon. Det er per i dag kjent kjempespringfrø, snøbær, skogskjegg og sibirkornell i området, men det kan også finnes andre fremmede arter som er aktuelle å bekjempe. Kjempespringfrø dras eller graves opp før frøsetting og leveres til godkjent mottak. Forekomstene bør besøkes flere ganger i løpet av sommeren (én gang per måned i juli-september), for å motvirke frøsetting og spredning. Busker kuttes ned, og en bør prøve å få vekk mest mulig av røttene i tillegg.
- Arealer i elveskråningen som er hogd eller sterkt påvirket restaureres til skog. Naturlig suksesjon og reetablering brukes i den grad det er mulig. Gråor vil trolig

skyte opp av seg selv på arealer som ikke brukes. Brakklagte arealer vil imidlertid også kunne føre til etablering av fremmede arter og annen uønsket vegetasjon, og det kan derfor være aktuelt å plante noen trær i en startfase. Dette skal være av de typiske artene for området, som ask og alm. Alt plantemateriale (frø eller planter) til trær eller busker som plantes i sonen skal ha stedegen (lokal og vill) opprinnelse. Dette finnes trolig ikke å kjøpe i planteskoler, men må sannes fra nærområdet og ved behov oppformeres.

4.4 Sone 2. Neselva sørøst

Beskrivelse

Området består av mer eller mindre intakt, men smal, kantskog på nordøstsiden av elva. Skogen er dominert av gråor, med innslag av edelløvtrær, bjørk og gran. Den er noe yngre enn lenger nord, men det er likevel en del storvokste trær og død ved. Elvebunn og elvekanter er stort sett intakte. Ved nærsenteret er mange av trærne blitt hogd. Her har det også vært snøopplag om vinteren.

Trusler

Tiltak/hendelser som kan forringe naturverdiene er hogst og andre fysiske inngrep som kan påvirke skogen, elveleiet eller bunnforholdene i elven. Det er allerede hogd en del trær, og det er oppslag av kratt og busker. Slitasje fra ferdsel og spredning av fremmede arter er andre trusler. Flere fremmede arter vokser i sonen og kan være i spredning.

Mål

Overordnet mål er å opprettholde et naturlig elvekantmiljø styrt av naturlige prosesser, herunder erosjon og sedimentering i elva. Kantskogen skal preges av naturlig skogdynamikk nærmest elva, men kan ha åpnere parkpreg i ytre del mot senteret. Konkrete bevaringsmål:

- Opprettholde en naturlig elvebunn og elvekant som sikrer fri passasje for anadrom fisk, og kan utgjøre del av et oppvekstområde for ørret
- Øvre tresjikt kan ha noen siktåpninger mellom de store trærne, mens det kan være et tettere undersjikt av busker og nede i elveskråningen lave trær. Skråningen nærmest elva bør ha et naturlig skogpreg, mens øvre deler kan ha mer parkpreg. Hensikten er å ivareta sikt mellom Billingstadsletta og nærsenterområdet.
- Området skal ha gode leveforhold for typiske arter og enkelte vanligere rødlistearter knyttet til or-alm-askeskog

Tiltak

- Det kan tynnes forsiktig i tresjiktet for å etablere noe sikt på tvers, samtidig som det beholdes skogpreg i området.
- Det tillates ikke lagring av snø i kantsonen eller i Neselva.
- Det kan ved behov ryddes i løvoppslag og kratt nærmest inntil torget.

4.5 Sone 3. Løvskogsholt

Beskrivelse

Området består av et lite løvskogsholt i en skråning og del av en kolle. Her vokser edelløvtrær som eik, ask, alm, lønn og hassel, og en relativt rik flora med arter som skogfiol, knollerteknapp og blåveis. To store eiker tilfredstiller kravene for utvalgt naturtype utvalgt eik. Det er plantet snøbærkratt i nordvestre del av området.

Trusler

Tiltak/hendelser som kan forringe naturverdiene er alle former for hogst og andre fysiske inngrep som kan påvirke skogen og den naturmarken i området. I tillegg til snøbær er det en del andre fremmedarter i området, bl.a. kanadagullris og gravmyrt, som kan risikere å spre seg ytterligere.

Mål

Overordnet mål er å ivareta et naturlig skogholt med store eiker, edelløvskog og tilhørende artsmangfold.

Konkrete bevaringsmål:

- Over tid oppretholde et skogmiljø med gamle edelløvtrær, både eik og andre edelløvtrær, som får fullføre hele sitt livsløp og nedbrytningsforløp. Området skal ha gode forhold for typiske og rødlistede arter knyttet til gamle trær og død ved.
- All mark i området skal opprettholdes som naturmark, uten opparbeidelse.
- Skogholtet skal ha et intakt og velutviklet feltsjikt av typiske arter for lågurtskog.

Tiltak

- Skogen skal i hovedsak få utvikles fritt, uten hogst og andre inngrep. Under trekronene til de to store eikene kan en rydde noe av oppslag av yngre løvtrær, som risikerer å vokse opp i trekronen (men spare alt av hassel). Alt ryddeavfall fjernes fra området. Døde trær, både stående og liggende, spares i området. Trær som tydelig risikerer å falle inn i områder regulert til bolig og samferdselsanlegg kan beskjæres eller felles, men felte stammer skal ligge igjen for å brytes ned i området.
- Krattet med snøbær ryddes vekk. Her må en følge med på hva som kommer opp av andre arter, og rydde fremmede arter som evt. etablerer seg.
- Ved bekjempelse av fremmede arter kan gravmyrt være spesielt vanskelig å få vekk. Den må lukes grundig (med alt av utløpere) og gjentatte ganger.

4.6 Sone 4. Store frittstående trær

Beskrivelse

Området er delt opp på flere avgrensninger, og består av store enkelttrær eller små grupper av trær som finnes spredt i området. Et par av trærne er store nok, og/eller hule, slik at de

kvalifiserer til å bli kartlagt som verdifull naturtype. Et par av trærne står i kanten av, og til dels innenfor, Neselvas kantsone i skjøtselssone 1. Et par av trærne har grov bark og et har forekomst av rødlistede epifyttiske lav.

Trusler

Tiltak/hendelser som kan forringe naturverdiene er hogst av trærne, fjerning av døde greiner eller stammedeler og andre fysiske inngrep som kan påvirke trærne, rotsonen eller grunnen de vokser på. Utskygging fra nye store bygninger kan også medføre en risiko for svekket vitalitet og for epifytter på trærne.

Mål

Overordnet mål er å i planområdet ivareta store trær som står forholdsvis lysåpent, og tilhørende artsmangfold.

Konkrete bevaringsmål:

- Over tid oppretholde forekomst av gamle frittstående edelløvtrær av eik, ask og alm, som får fullføre hele sitt livsløp. Trærne skal ha gode lysforhold (hvilket imidlertid ikke skal påvirke kantskogen i sone 1).
- Trærne skal, i den grad de har forutsetning for det, ha gode forhold for spesialiserte epifyttiske lav og moser, herunder rødlistearter.
- Skogholtet skal ha et intakt og velutviklet feltsjikt av typiske arter for lågurtskog.

Tiltak

- Hensyn i planfasen er å unngå plassere høye bygninger tett innpå trærne, spesielt mot sør. Trærne trenger sollys over perioder av dagen for å oppretholde vitalitet og potensiell betydning for annet artsmangfold. Det må heller ikke planlegges vei, asfaltering eller andre installasjoner over rotsonen til trærne, eller tiltak som vesentlig endrer vanntilgang for trærnes rotsystem.
- I anleggsfasen må trærne inkludert rotsone beskyttes fra graving, kjøring med tunge maskiner, henleggelse av jordmasser eller tungt materiell, og lignende påvirkning.
- Arealet under og inntil trærne bør holdes forholdsvis åpent fra annen storvokst vegetasjon av trær og busker. Yngre trær, løvoppslag og busker under og inntil trærne ryddes vekk. Dette gjelder ikke på den siden av trærne som eventuelt inngår i Neselvas kantsone i skjøtselssone 1. Oppslag må ryddes regelmessig.
- Det bør i tillegg velges ut (eller plantes) noen yngre trær som også skal få samme livsløp, og som kan erstatte de allerede gamle trærne på sikt. Dette skal være sommereik, alm eller ask, og evt. nyplantede trær må ha lokalt, naturlig opphav. Noen av disse yngre trærne av ask/alm kan evt. skjøttes som styvingstrær. De eldste trærne (de som er registrert som naturtpelokalitet) er for storvoksne for å styves. Aska lengst nord i området har trolig vært styvet/beskåret tidligere. Etterveksten (stammene ovenfor tidligere beskæringspunkt) er grovvokste, og det er usikkert om det er mulig å styve på nytt uten å skade treets vitalitet vesentlig vesentlig. Dette må i tilfelle gjøres etter grundig vurdering og dialog med arborist og biolog.

4.7 Øvrig natur

Reguleringsplanen har bl.a. som mål å minimere terrenginngrep og ivareta overordnede landskapselementer. Neselva skal styrkes og artsmangfold knyttet til elva skal ivaretas og om mulig styrkes. Et mål for hele planområdet kan være å øke naturmangfoldet sammenlignet med i dag, eller i hvert fall gjøre en del tiltak som kompenserer for areal som blir bygd ut. Følgende innspill vil kunne bidra til å gjøre dette på en naturvennlig måte:

- Ivareta mest mulig av naturlig mark, terreng og jordsmonn. Unngå masseflytting der det ikke er nødvendig. Ivareta eksisterende trær og naturlig vegetasjon, der det er mulig. Partier der kalkberget går i dagen (også skjæringer) eller kun har et tynt lag av forvittringsjord over, er spesielt viktige å ta vare på.
- Kollepartiet i Olav Brunborgs vei 23/27 er et slikt areal med naturlig trevegetasjon, til dels intakt mark og markvegetasjon, og mindre partier der kalkberget går i dagen.
- I mindre partier langs Bergerveien (vestre del) er det også grunnlendt mark og kalkberg som går i dagen.
- Bruk naturlig vegetasjon med stedegne arter og plantemateriale av stedegen opprinnelse. Frø og eller planter bør med andre ord ikke importeres, men komme fra regionen (Sør-østlandet). Hva gjelder trær og busker har planteskolene ikke slike planter i kontinuerlig produksjon. Planter må derfor bestilles i god tid, én til to vekstsesonger før de skal settes ut.
- Fremmede arter i høye risikokategorier (kategori SE, HI og PH) iht. Artsdatabankens fremmedartsliste (se www.artsdatabanken.no) skal ikke plantes ut i noen del av planområdet. Det påpekes videre at mange av disse artene er forbudt å omsette iht. Forskrift om fremmede arter.
- Det forslås å etablere en slåtteng på egnet sted, som en del av grøntstrukturen i området, gjerne på areal hvor det ellers ville blitt lagt gress. Et mulig sted kan være på de åpne feltene nord i planområdet, nær kalkknausene i skrenten mot Bergerveien. I tilfelle dette gjøres bør det brukes nitrogenfattige jordmasser basert på kalkgrus fra Oslo-feltet og sand. Ikke bruk fremmede eller importerte frøblandinger ved etablering av eng. Det beste er å få nyslått høy fra andre slåttemarken ved indre Oslofjord og legge ut på bakken, slik at frøene vil falle av.

Langs elva mellom sone 1 og sone 2, ved torget, er det sentrumsfunksjoner. På denne strekningen skal elva likevel kunne fungere som korridor for både fisk, andre vannlevende dyr og for landlevende dyr. Følgende hensyn er viktige å ivareta (Thylén et al. 2015):

- Det må ikke være fysiske hindringer som terskler etc. som hindrer fisken i å komme fram eller som vesentlig endrer vannflødet.
- I elveleiet er viktig å øke skjul for fisken i form av overhengende elvekanter og flere store steiner av varierende størrelser (10-50 cm i diameter) og form.
- Unngå lysforstyrrelse for dyrelivet. En bør unngå/minimere kunstig belysning ned i elven. I gyteperioden (tidlig høst) bør brobelysning helst slås av om natten.

- For å opprettholde mulig korridor/trekkvei for landlevende dyr bør det være stein- og gruskanter nærmest elva (nedenfor eventuelt steinsatte parti) langs hele strekningen. Enkelte trær og grønne partier på den urbane strekningen vil også være en fordel.

4.8 Informasjon

Med så mange nye brukere av området og beboere er involvering og informasjon vesentlig for å klare å opprettholde naturverdiene i området. Det er viktig at beboere får kunnskap om områdets naturverdier, hvilket også kan føre til stolthet for nabolaget og være identitetsbyggende. Det å få ta del av skjøtselen av området kan også bidra til dette.

Informasjon til beboere og andre skal omfatte:

- Informasjonsskilter om Neselva for å gi beboere kunnskap om den sårbare naturen og de sjeldne artene som finnes der, forslagsvis to stykker som plasseres på strategiske punkter langs gangvei/ved gangbru.
- Skilter for å hindre dumping av hageavfall eller søppel.
- Informasjon til beboerne om områdets naturverdier og behov for hensyn, evt. begrensninger i bruk etc., slik at de får et godt innblikk i hvordan de kan bidra til å ivareta naturverdiene. Dette gjøres kjent på et tidlig stadium (før en starter salg av boliger) på nettsider, i prospekter. Det bør vurderes å lage en brosjyre om naturverdiene og aktuelle hensyn, som kan leveres til aktuelle brukere.
- Viktige naturhensyn og informasjon om hva som ikke er tillatt (trefelling, bruk av fremmede arter, ingen dumping av hageavfall etc.) bør stå med i ordensreglene/vedtektene for de ulike sameiene. Skjøtselsplanen kan ligge som et tilleggsdokument til disse.
- Det bør etableres dialog mellom de ulike grunneierne som er ansvarlige for de ulike skjøtselsområdene, det vil si sameiene ved felles driftsforening og kommunen, om hvordan man kan samordne skjøtselen. Asker kommune skal også ha en rolle i informasjon og dialog, jf. Plan for ivaretagelse av naturmangfold i Asker (ref).

4.9 Oppsyn og oppfølging

Det skal etableres et overvåkningsopplegg med standardiserte metoder. Det er viktig for å avdekke trusler og for å sikre at eventuelle skjøtselstiltak fungerer etter sin hensikt.

Utvikling i vegetasjonen (herunder gjengroing) for de ulike områdene med store naturverdier må følges opp, også med bildedokumentasjon.

Overvåkingen skal utføres sentralt i blomstringsperioden for å gi en god oversikt over artsforekomster og populasjonsstørrelse for typiske og sjeldne arter i de ulike naturtypene.

Overvåkingsopplegget må lages standardisert, slik at resultatene blir sammenlignbare fra gang til gang.

Det kan være behov for å revidere skjøtselsplanen underveis, for å sikre at tiltak og hyppighet av tiltak er riktige. Det skal gjøres en første evaluering av behov for revidering senest etter fire års bruk.

Grunneierne har ansvar for oppfølging og evaluering /revidering som beskrevet over. Asker kommune skal godkjenne revisjoner av skjøtselsplanen. I tillegg skal de informeres om resultat av overvåking.

Asker kommune skal også ha en rolle i informasjon og dialog, jf. Plan for ivaretagelse av naturmangfold i Asker.

5 Tiltaksplan

Tiltaksplanen nedenfor angir ansvar, tidsramme og kompetansekrav for de ulike tiltakene i skjøtselsplanen. Skjøtsel er grunneiernes ansvar. Før overlevering er det utbyggerne som er grunneier. Etter overlevering er det boligsameiene som er grunneier for hoveddelen av området.

Driftsforening/vaktmestertjeneste vil skjøtte områdene på vegne av sameiene. Enkelte aktiviteter kan gjøres på dugnad.

Utførelse og kompetansekrav

Tiltakene i planen stiller noe forskjellig krav til kompetanse og til hvem som kan utføre dem. Mye, herunder skjøtsel av vegetasjon, skal utføres av, eller under ledelse av, profesjonelle. Noe egner seg for felles dugnad. Et par av tiltakene krever god biologisk kompetanse – markert med B i tabellen nedenfor. Det innebærer god artskunnskap om fremmede/ svartlistede arter, rødlistearter og andre forvaltningsinteressante arter. I tillegg kunnskap om naturforvaltning og (for overvåking/evaluering) kunnskap om vitenskaplige metoder. I praksis innebærer det biolog/naturforvalter eller tilsvarende.

For de fleste av tiltakene kan kravene settes noe lavere, noe vi kaller grunnleggende biologisk kompetanse – G. Det vil si grunnleggende forståelse for de tiltak som skal gjøres, både hva gjelder hensikt og virkning. I tillegg må man ha grunnleggende artskunnskap, slik at man kjenner de svartlistearter som skal fjernes og eventuelle forvekslingsarter. Dette kan være gartner eller tilsvarende, men det stilles krav om tidligere erfaring med naturvernsskjøtsel - skjøtsel for å ivareta biologisk mangfold.

Enkelte tiltak kan gjøres av alle - A, f.eks. beboere, men de må være gjort godt kjent med hensikt med tiltakene, skjøtselsplanen og bestemmelser for de enkelte områdene.

Et par tiltak er formulert som G/A. Her menes at beboere kan utføre tiltakene, etter at de som leder arbeidet har fått opplæring. Fagperson skal være med som konsulent i starten (i hvert fall første året), og gi opplæring og sikre at tiltakene blir riktig utført.

Ved kjøp av tjenester for utførelse av tiltakene må det være en tydelig kravspesifikasjon for hva som skal og ikke skal utføres. Bruk teksten i skjøtselsplanen om tiltak for det enkelte område i kravspesifikasjonen. Det skal stilles klare kompetansekrav i anbudsdokumenter og kontrakt, iht. hva som er beskrevet her.

Før overlevering

Ansvar: Utbygger

Skjøtselsområde	Tiltak	Kompetanse
Alle	Opprydding av søppel	
1, 2	Infoskilter om naturverdiene	
	Info om naturverdier på nettsider, prospekt, brosjyre etc.	
Alle	Luke fremmede arter	G
1	Replante trær i skråning	G
2	Forsiktig tynning i tresjikt	G
3	Rydding av snøbærkratt	G
(4)	Evt. plante stedegne trær	
	Etablere slåtteng	G/B

Skjøtsel

Ansvar: Grunneiere / driftsforening

Skjøtsels-område	Tiltak	Hyppighet	Kompetanse
1	Luke fremmede arter	Årlig	G
Alle (unntatt 1)	Luke fremmede arter	årlig	G/A
2	Krattrydding i kant mot torget	Hvert 3-4. år	G/A
3, 4	Krattrydding under store trær	Annethvert år	G/A
	Styving av unge trær	Hvert 4-5 år	G/A
	Slått av eng	Årlig	G/A
1, 2	Overvåking	Hvert 2. år	B
3, 4	Overvåking	Hvert. 4. år	B
	Evaluerings/revisjon	Hvert 4. år	B

6 Referanser

Artsdatabanken & GBIF Norge, 2020 Artskart, internettportal for artssøk.

- Artsdatabanken 2020. Fremmedartslista. Artsdatabanken, Trondheim.
- Artsdatabanken 2018. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim.
- Asker kommune, 2014. Plan for ivaretagelse av naturmangfoldet i Asker. Status, mål, strategier og tiltak.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.
<http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=500031188&language=0>
- Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge
- NGU. 2020a. www.ngu.no/kart/bg250.
- NGU. 2020. www.geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/.
- Thylén, A. 2015. Konsekvensutredning for naturmangfold i planområde Bergerveien, Asker kommune. BioFokus-rapport 2014-25.
- Thylén, A., Colman, J. E. og Syversen, N. 2015. Reguleringsplan Billingstadsletta vest – Neselva og nytt nærsenter, Asker kommune. Naturmiljø og vannmiljø. BioFokus-notat 2016-9.
- Thylén, A. og Brynjulvsrud, J.G. 2019. Kartlegging av naturmangfold i forbindelse med detaljregulering på Lahaugen, Billingstad, Asker kommune. BioFokus-notat 2019-63. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

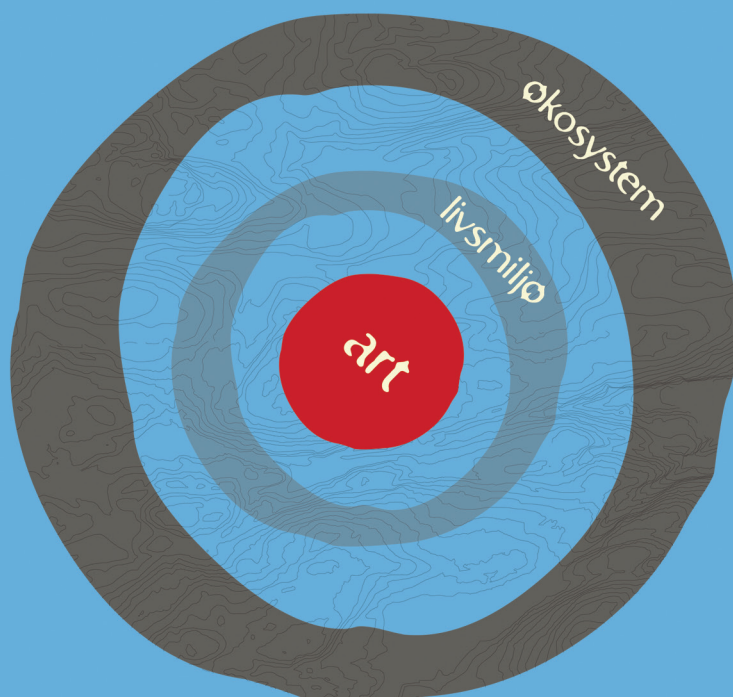
Bilder

Eksempel på fremmede arter som skal lukes / bekjempes i området. Øverst kjempespringfrø, til venstre kanadagullris. Foto : Anders Thylén.

Eksempel på naturverdier i området. Øverst til venstre stort almetre (lokalitet 1 i figur 2) sør i området. Øverst til høyre stor eik (lokalitet 2) i lite skogholt i sone 3. Nede til venstre stor ask i kant mot Bergerveien (lokalitet 3). Foto: Anders Thylén.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>